

Regeringens proposition 1995/96:128

Följändringar till reformen om tvåpartsprocess vid
de allmänna förvaltningsdomstolarna samt vissa
registerfrågor inom socialförsäkringsadministratio-
nen

Prop.
1995/96:128

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 25 januari 1996

Ingvar Carlsson

Anna Hedborg
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till erforderliga lagändringar för socialförsäkringsadministrationens del inför införandet av tvåpartsprocess vid de allmänna förvaltningsdomstolarna. Det föreslås att om ett ärende hos en allmän försäkringskassa avgjorts av socialförsäkringsnämnd skall försäkringskassan företrädas av nämnden om beslutet överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det föreslås också att överklagandetiden för den allmänna försäkringskassan bestäms till två månader från dagen för beslutet. Vidare föreslås att försäkringskassorna tillförs vissa medel på tilläggsbudget.

I propositionen föreslås också två ändringar i fråga om lagen (1994:1517) om socialförsäkringsregister. Den ena ändringen är en förlängning av den tidsfrist i övergångsbestämmelsen, under vilken motsvarande personregister som har inrättats före den 1 juli 1995 får föras utan hinder av lagen. Den andra ändringen innebär att ett socialförsäkringsregister skall kunna få användas för handläggning gällande återbetalning av ersättningar som är hänförliga till sådana ärenden för vilkas handläggning i övrigt skall an-

vändas lokala register enligt lagen (1993:747) om sjukförsäkringsregister
hos de allmänna försäkringskassorna.

Prop. 1995/96:128

Innehållsförteckning

Prop. 1995/96:128

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext 3	
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	3
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1517) om socialförsäkringsregister	5
3	Ärendet och dess beredning.....	6
4	Följdändringar till reformen om tvåpartsprocess	7
4.1	Partsställningen i socialförsäkringsmål m.m.	7
4.2	Kostnadskonsekvenser i anledning av tvåpartsprocessen.....	8
5	Vissa registerfrågor inom socialförsäkringsadministrationen	9
5.1	En förlängd övergångsperiod	9
5.2	Övergripande register för återkravshandläggning.....	11
5.3	Datorkraftstrukturen	12
6	Författningskommentar.....	12
6.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	12
6.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1517) om socialförsäkringsregister	13
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 januari 1996	14
	Rättsdatablad.....	15

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1995/96:128

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1517) om socialförsäkringsregister,
3. till *Allmänna försäkringskassor* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1995/96 under femte huvudtiteln anvisar ett ramanslag på 2 000 000 kronor.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 21 § och 20 kap. 13 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.
21 §²

En socialförsäkringsnämnd avgör frågor om rätt till

1. förtidspension,
2. särskild efterlevandepension,
3. handikappersättning,
4. vårdbidrag,

dock inte såvitt avser förutsättningarna för rätt till pension enligt 5 kap.

Socialförsäkringsnämnden avgör även frågor om rätt till förmåner enligt vad som föreskrivs i andra författningar.

Om en fråga som avgjorts av socialförsäkringsnämnd överklagas, skall nämnden företräda den allmänna försäkringskassan om försäkringskassan skall föra det allmännas talan i målet. Nämnden får bemyndiga en tjänsteman vid försäkringskassan att företräda nämnden vid domstol.

Socialförsäkringsnämnden är beslutförför då minst fyra ledamöter är närvarande.

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 1991:1974.

I övrigt skall vad i 8–10 §§ föreskrivs med avseende på styrelse ha motsvarande tillämpning med avseende på socialförsäkringsnämnden. Har föredraganden från beslutet avvikande mening skall denna antecknas till protokollet.

13 §³ *Nuvarande lydelse* *Föreslagen lydelse*
Har ett överklagande inom klagotiden kommit in till en allmän förvaltningsdomstol, Riksförsäkringsverket eller en allmän försäkringskassa, som inte har meddelat det överklagade beslutet, skall överklagandet översändas till den myndighet som meddelat beslutet och anses inkommet i rätt tid.

Överklagande av beslut i mål eller ärenden om försäkring enligt denna lag skall vara inkommet inom två månader från den dag då klaganden fick del av beslutet eller, om överklagandet anförts av Riksförsäkringsverket, inom två månader från den dag då beslutet meddelades.

Överklagande av beslut i mål eller ärenden om försäkring enligt denna lag skall vara inkommet inom två månader från den dag då klaganden fick del av beslutet eller, om överklagandet anförts av Riksförsäkringsverket *eller allmän försäkringskassa*, inom två månader från den dag då beslutet meddelades.

Vad som sägs i denna paragraf om överklagande skall i tillämpliga delar gälla en begäran om omprövning enligt 10 §.

Allmän försäkringskassas, Riksförsäkringsverkets och domstols beslut skall omedelbart gälla, om inte annat föreskrivits i beslutet eller bestäms av den domstol som har att pröva beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1996.

³ Senaste lydelse 1995:17.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1517) om socialförsäkringsregister

Prop. 1995/96:128

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1517) om socialförsäkringsregister och övergångsbestämmelsen till nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

De allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket får, i den utsträckning regeringen föreskriver, använda ett socialförsäkringsregister för den handläggning som anges i 1 § första stycket. *Försäkringskassorna och verket får också använda ett sådant register för förberedande åtgärder för handläggningen.*

Ett socialförsäkringsregister får i den utsträckning regeringen föreskriver användas för utbetalning av de förmåner och ersättningar som anges i 2 § lagen (1993:747) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna samt för inbetalning av avgifter för frivillig sjukpenningförsäkring och för sådana försäkringar som avses i 6 § nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995. Ett motsvarande personregister som har inrättats före ikraftträdandet får utan hinder av lagen föras intill utgången av juni år 1996 i den mån registret inte ersätts av ett register inrättat enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

Föreslagen lydelse

3 §

De allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket får, i den utsträckning regeringen föreskriver, använda ett socialförsäkringsregister för

1. den handläggning som anges i 1 § första stycket,
2. förberedande åtgärder för handläggningen,
3. *utbetalning av de förmåner och ersättningar som anges i 2 § lagen (1993:747) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna,*
4. *inbetalning av avgifter för frivillig sjukpenningförsäkring och för sådana försäkringar som avses i 6 § lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna, samt*
5. *handläggning av ärenden om återbetalning av förmåner och ersättningar enligt 3.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995. Ett motsvarande personregister som har inrättats före ikraftträdandet får utan hinder av lagen föras intill utgången av juni år 1997 i den mån registret inte ersätts av ett register inrättat enligt denna lag.

3 Ärendet och dess beredning

Prop. 1995/96:128

I detta lagstiftningsärende tar regeringen upp vissa frågor på socialförsäkringsadministrationens område.

Regeringen beslutade den 5 oktober 1995 proposition 1995/96:22 Tvåpartsprocess m.m. i de allmänna förvaltningsdomstolarna. I propositionen föreslogs bl.a. att det skulle införas en obligatorisk tvåpartsprocess i förvaltningsprocessen. Den föreslagna ändringen omfattade emellertid inte socialförsäkringsmålen utan regeringen förklarade i propositionen att man ämnade återkomma beträffande dessa mål.

Justitieuetskottet (bet. 1995/96:JuU7) ansåg dock inte att det fanns några sakliga skäl för att undanta socialförsäkringsmålen från reformen, varför utskottet föreslog att även socialförsäkringsmålen skulle omfattas av bestämmelserna om tvåpartsprocess. Utskottet förklarade vidare att man utgår från att de eventuella lagförslag som kan anses erforderliga med anledning av detta föreläggs riksdagen i så god tid att de kan träda i kraft den 1 maj 1996 samtidigt som reformen i övrigt och hemställde att detta skulle ges regeringen till känna. Riksdagen biföll utskottets hemställan (rskr. 1995/96:56).

Regeringen lägger i denna proposition fram sådana förslag som föranleds av att en obligatorisk tvåpartsprocess införs på socialförsäkringsområdet. Vidare föreslår regeringen att i anslutning till reformen om tvåpartsprocess försäkringskassorna tillförs vissa medel på tilläggsbudget. Motsvarande medel kommer inte att utnyttjas under domstolarnas anslag.

I propositionen läggs också fram vissa förslag angående ADB-registerhanteringen inom socialförsäkringsadministrationen.

Socialförsäkringsadministrationens ADB-system med personregister till stöd för ärendehandläggningen har blivit föremål för lagstiftning i form av två lagar. Dessa är lagen (1993:747) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna, som trädde i kraft den 1 juli 1993, och lagen (1994:1517) om socialförsäkringsregister, som trädde i kraft den 1 juli 1995. Flertalet av de register som finns i funktion i dag är register som i princip hör under den senare lagen men som har inrättats före ikraftträdandet av den lagen och fortlever med stöd av en övergångsbestämmelse intill utgången av juni 1996. Arbetet med att tillskapa de lokala sjukförsäkringsregistren för försäkringskassornas lokalkontor har ännu inte kunnat slutföras, och så kommer inte heller att ha skett vid utgången av juni 1996. Detta aktualiserar en förlängning av tidsfristen i övergångsbestämmelsen till lagen om socialförsäkringsregister. Samtidigt har det framkommit skäl som talar för att det finns ett behov av justering i några avseenden av den gällande författningsregleringen. I en sådan fråga föreslås redan nu en lagändring men i övrigt avser regeringen att göra en översyn av de två lagarna och därefter återkomma med förslag till riksdagen.

Lagrådet

Förslagen till lag om ändring i 20 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring och i lagen om socialförsäkringsregister faller inom Lagrådets granskningsområde. Ändringen i 20 kap. lagen om allmän försäkring innebär att en bestämmelse införs som anger överklagandetiden när en allmän försäkringskassa överklagar ett beslut av en länsrätt. I fråga om lagen om socialförsäkringsregister föreslås en utvidgning av socialförsäkringsregistrens tillåtna användning i ett specifikt avseende. Utvidgningen berör avgränsningen mellan tillämpningsområdena för lagen om socialförsäkringsregister och lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna. Den tillåtna användningen får även efter ändringen anses ligga väl inom ramen för vad som principiellt sett har bedömts som acceptabelt i fråga om registeranvändning vid tillkomsten av de två – av Lagrådet granskade – lagarna. Vidare föreslås en förlängning av övergångstiden för motsvarande register tillkomna före ikraftträdandet av lagen om socialförsäkringsregister. Dessa ändringar är enligt regeringens bedömning av den beskaffenheten att Lagrådets hörande över dem skulle sakna betydelse. Yttrande från Lagrådet har därför inte inhämtats.

4 Följdändringar till reformen om tvåpartsprocess

4.1 Partsställningen i socialförsäkringsmål m.m.

Regeringens förslag: I ärenden hos en allmän försäkringskassa som avgjorts av socialförsäkringsnämnd skall nämnden företräda försäkringskassan om beslutet överklagas till allmän förvaltningsdomstol och försäkringskassan skall föra det allmännas talan. Nämnden kan bemyndiga en tjänsteman hos försäkringskassan att företräda nämnden. Om försäkringskassan vill överklaga länsrätts beslut skall överklagandet ha inkommit inom två månader från dagen för domstolens beslut.

Skälen för regeringens förslag: Den 7 december 1995 beslutade riksdagen att införa en obligatorisk s.k. tvåpartsprocess i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Detta innebär att om ett beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol skall det allmänna företrädas av den myndighet som först beslutade i saken. Samtidigt infördes också en bestämmelse i lagen om allmän försäkring om att Riksförsäkringsverket får överta allmän försäkringskassans uppgift att föra talan i länsrätt och kammarrätt samt att Riksförsäkringsverket skall föra det allmännas talan i Regeringsrätten. Bestämmelserna träder i kraft den 1 maj 1996. Riksförsäkringsverket har dessutom kvar sin möjlighet att överklaga försäkringskassans beslut.

För socialförsäkringsärenden gäller att det är den allmänna försäkringskassans styrelse som skall besluta i sådana ärenden i den mån inget

annat föreskrivs. Vanligtvis beslutar emellertid en tjänsteman hos försäkringskassan med stöd av delegation i enskilda försäkringsärenden. I 18 kap. 21 § och 20 kap. 10 § lagen om allmän försäkring föreskrivs att socialförsäkringsnämnd skall besluta i vissa särskilt angivna ärenden, bl.a. om rätten till vissa förmåner som förtidspension och om omprövning av en tjänstemans beslut i vissa fall. Det senare gäller exempelvis vid indragning och nedsättning av ersättning. Bestämmelser om att socialförsäkringsnämnd skall besluta finns även i vissa andra författningar. När en enskild överklagar ett beslut som fattats av en tjänsteman hos försäkringskassan måste beslutet först ha omprövats. Ett beslut som fattats av socialförsäkringsnämnd skall däremot inte omprövas utan det kan överklagas direkt varvid ärendet överlämnas till allmän förvaltningsdomstol sedan försäkringskassan prövat om överklagandet kommit in i rätt tid.

De nya bestämmelserna om tvåpartsprocess innebär att en domstol kan förelägga eller ge en allmän försäkringskassa tillfälle att yttra sig i ett mål som överklagats av en enskild. Försäkringskassan kan också kallas till muntlig förhandling. Enligt den beskrivna huvudregeln gäller därvid att, såvida inte Riksförsäkringsverket beslutar att överta rätten att föra talan, försäkringskassans styrelse eller en av styrelsen utsedd tjänsteman skall föra försäkringskassans talan i dessa fall.

I ärenden som beslutas av socialförsäkringsnämnd bör dock försäkringskassan i stället företrädas av nämnden eller en av nämnden utsedd tjänsteman. Bestämmelserna om socialförsäkringsnämndens arbetsuppgifter bör därför kompletteras med en regel om att nämnden skall företräda försäkringskassan i mål som avgjorts av nämnden. Detta innebär också att nämnden får överklaga ett beslut som ändrats av länsrätten. Om nämnden vill bemyndiga en tjänsteman att företräda nämnden gäller vanliga regler i förvaltningsprocesslagen (1971:291) om skyldighet att styrka sin behörighet m.m. Ett sådant bemyndigande bör naturligtvis bara ges till en tjänsteman som har tillräcklig kompetens för uppgiften. Detsamma gäller för övrigt även i andra ärenden när en tjänsteman hos försäkringskassan företräder kassan. I stället för att bemyndiga en tjänsteman att företräda kassan kan även ett utomstående ombud anlitas.

Om försäkringskassan vill överklaga ett beslut av länsrätt bör, precis som för överklaganden av Riksförsäkringsverket, överklagandetiden vara två månader från dagen för domstolens beslut.

4.2 Kostnadskonsekvenser i anledning av tvåpartsprocessen

Regeringens förslag: Under innevarande budgetår tillförs de allmänna försäkringskassorna 2 miljoner kronor på tilläggsbudget.

Skälen för regeringens förslag: Socialförsäkringsmålen utgör en stor målgrupp i förvaltningsdomstolarna. Under budgetåret 1994/95 avgjordes ca 20 000 socialförsäkringsmål i länsrätt och ca 6 000 i kammarrätt, vilket motsvarar 15 respektive 17 % av totala antalet avgjorda mål. Socialförsäkringsmålen är oftast av komplicerat slag med krav på rättsutredningar, inhämtande av yttranden från medicinskt sakkunniga och omfattande skriftväxling. De ärenden som överklagas till domstol är också i

väsentlig utsträckning sådana ärenden som kräver medverkan av socialförsäkringsnämnd. Mot bakgrund härav väntas till följd av reformen om en obligatorisk tvåpartsprocess arbetsuppgifterna för socialförsäkringsadministrationen att öka samtidigt som förvaltningsdomstolarnas arbete underlättas. Det är vidare absolut nödvändigt att försäkringskassorna får kompetensförstärkning för att kunna klara processföringen. De ökade arbetsuppgifterna innebär att kostnaderna för administrationen beräknas öka vid försäkringskassorna. En eventuell förbättrad praxisbildning kan först på sikt väntas få betydelse för socialförsäkringsadministrationen och ge kostnadsminskningar. Mot denna bakgrund anser regeringen att ökade resurser bör tillföras försäkringskassorna. För år räknat beräknas beloppet till 3 miljoner kronor. För innevarande budgetår föreslås därför att anslaget till de allmänna försäkringskassorna, utöver tidigare anvisat belopp, tillförs 2 miljoner kronor på tilläggsbudget. Ett däremot svarande belopp kommer inte att utnyttjas under anslaget under andra huvudtiteln D 2. Domstolarna m.m.

5 Vissa registerfrågor inom socialförsäkringsadministrationen

5.1 En förlängd övergångsperiod

Regeringens förslag: Tidsfristen i övergångsbestämmelsen till lagen om socialförsäkringsregister förlängs med ett år till utgången av juni 1997.

Skälen för regeringens förslag: Socialförsäkringsadministrationens ADB-system omfattar sedan länge ett flertal personregister till stöd för ärendehandläggningen. Registerhanteringen har under senare tid lagreglerats, i enlighet med målsättningen att personregister med ett stort antal registrerade personer och ett särskilt känsligt innehåll bör vara reglerade i lag. Den 1 juli 1993 trädde lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna i kraft. I lagen regleras inrättandet och förändret av ADB-register för väsentligen sjukpenning- och rehabiliteringsärenden. Registren skall vara lokala, dvs. föras av varje lokalkontor.

För registerhanteringen i alla övriga här aktuella ärenden hos försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket gäller lagen om socialförsäkringsregister, som trädde i kraft den 1 juli 1995. Enligt en övergångsbestämmelse till den lagen får dock ett motsvarande personregister som har inrättats före ikraftträdandet föras utan hinder av lagen intill utgången av juni 1996 i den mån inte registret ersätts av ett register inrättat enligt lagen. Det handlar här i praktiken om register som har inrättats genom tillstånd meddelade av Datainspektionen. Med stöd av denna övergångsbestämmelse fortlever bl.a. Riksförsäkringsverkets centrala sjukförsäkringsregister. Detta register innehåller i dag, i avvaktan på de lokala sjukförsäkringsregistrens tillkomst, också uppgifter som i enlighet med bedömningarna i de tidigare lagstiftningsärendena borde finnas endast i de lokala sjukförsäkringsregistren och inte centralt.

Arbetet med att tillskapa de lokala sjukförsäkringsregistren har inte kommit så långt att registren kan vara i drift den 1 juli 1996. Vissa pilotprojekt avseende rehabiliteringsverksamheten har påbörjats under

hösten 1995. Avsikten är att, efter utvärdering av pilotinstallationerna, lokala rehabiliteringsregister skall kunna inrättas successivt under mars–december 1996. Beträffande sjukpenningärendena finns ännu inte någon färdig teknisk lösning för den funktion som lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna förutsätter, dvs. kommunikation mellan en central utbetalningsfunktion och lokal hantering i övrigt. Riksförsäkringsverket har i sammanhanget också pekat på vissa punkter i lagstiftningen där bestämmelserna bedöms medföra gränsdragningsproblem och effektivitetsförluster utan att detta uppvägs av någon fördel ur integritetsskyddssynpunkt. Det gäller bl.a. de två lagarnas olika reglering av frågan om vilka sambearbetningar mellan register som skall vara tillåtna.

Regeringen avser med hänsyn till vad som har framkommit att se över vissa bestämmelser i främst lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna. Härvid kan det, bl.a. mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och de tillämpningsproblem Riksförsäkringsverket pekat på samt kostnadskonsekvenser, finnas anledning att överväga en sammanslagning av de båda lagarna. Vid översynen måste de ökande effektivitetskraven på socialförsäkringsadministrationen vägas in där ADB-utvecklingen är av stor betydelse. En given förutsättning är dock att såväl säkerhetskrav som skyddet för den enskildes personliga integritet kan tillgodoses på ett tillfredsställande sätt.

Vid tillkomsten av lagen om socialförsäkringsregister övervägdes om register för administrationen av ersättningar till privata vårdgivare borde regleras i samma lag. Utgången blev att så inte skulle ske. Riksförsäkringsverket fick regeringens uppdrag att utarbeta förslag till särskild författningsreglering av sådana register. Uppdraget har redovisats i rapporten Vårdersättningsregister – ADB (RFV anser 1994:7). Efter att rapporten lämnats har förutsättningarna ändrats därigenom att försäkringskassornas uppgifter i fråga om vårdersättningar har reducerats till att gälla endast tandvårdersättning. Detta gör att det kan finnas anledning att på nytt överväga frågan om separat eller integrerad lagreglering, vilket kan ske inom ramen för den nyss nämnda lagöversynen.

Mot bakgrund av det anförda anser regeringen att tidsfristen i övergångsbestämmelsen till lagen om socialförsäkringsregister skall förlängas. Register som har inrättats före lagens ikraftträdande föreslås få föras intill utgången av juni 1997 utan hinder av lagens bestämmelser.

5.2 Övergripande register för återkravshandläggning

Regeringens förslag: Ett socialförsäkringsregister skall kunna få användas för handläggning gällande återbetalning av förmåner och ersättningar som är hänförliga till sådana ärenden för vilkas handläggning i övrigt skall användas lokala register enligt lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna.

Skälen för regeringens förslag: Lagen om socialförsäkringsregister och lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna

reglerar, var och en för sin grupp av ärenden, användningen av personregister i ärendehandläggningen. En ärendetyp hör antingen till den ena eller till den andra lagen. Det undantag som finns från denna uppdelning är att socialförsäkringsregister kan få användas för utbetalningar – och vissa inbetalningar – i ärenden för vilkas handläggning i övrigt lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna gäller. I fråga om utbetalningar gäller, enligt 3 § andra stycket lagen om socialförsäkringsregister, att ett socialförsäkringsregister i den utsträckning regeringen föreskriver får användas för utbetalning av de ersättningar som anges i 2 § lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna, dvs. bl.a. sjukpenning, rehabiliteringspenning och ersättning för kostnader för sjuklön. Detta innebär att ett socialförsäkringsregister kan få användas för utbetalning i alla typer av ärenden oavsett vilken av de två registerlagarna som gäller för handläggningen i övrigt. Enligt regeringens mening är det rimligt att i detta hänseende låta samma regler gälla för återbetalning av för mycket utbetald ersättning. Härigenom möjliggörs att ett socialförsäkringsregister för återkravshandläggning omfattar alla ersättningar inom socialförsäkringsområdet. Detta ger i sin tur möjlighet att ha ett heltäckande system som före alla utbetalningar automatiskt kontrollerar om betalningsmottagaren är återbetalningsskyldig för någon ersättning. Införandet av ett sådant system har föreslagits av Riksrevisionsverket i en revisionsrapport avseende granskning av försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket (revisionsrapport den 31 oktober 1994, Riksrevisionsverkets dnr 30-94-2065).

Att handläggningen av återkrav av för mycket utbetalda socialförsäkringsersättningar kan effektiviseras måste anses angeläget. Den nu behandlade lagändringen bör med hänsyn härtill genomföras redan nu, oberoende av den lagöversyn regeringen avser att göra.

Ändringen innebär emellertid inte att något register för återkravshandläggning inrättas. Inrättandet, liksom en närmare reglering av registerinnehåll och andra frågor avseende registret, skall i enlighet med lagens bestämmelser beslutas av regeringen genom förordning.

5.3 Datorkraftstrukturen

Regeringens bedömning: Det bör ankomma på Riksförsäkringsverket att efter samråd med de allmänna försäkringskassorna bedöma i vilken utsträckning lokalkontorens databaser skall lagras hos andra lokalkontor alternativt centralkontoren vid respektive försäkringskassa.

Skälen för regeringens bedömning: När det gäller datorkraftstrukturen framhölls i propositionen 1992/93:193 om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna att, där så bedömdes lämpligt, mindre lokalkontors databaser kunde lagras i maskinell utrustning hos större kontor. Det lilla kontorets register skulle dock, genom speciella s.k. åtkomstnycklar, bara vara tillgängligt för detta kontors handläggare samt värdkontorets databasadministratör. Riksdagen anförde ingen annan mening i detta avseende (bet. 1992/93:SfU19, rskr. 1992/93:366). Enligt

regeringens mening bör denna modell kunna användas i större omfattning. En sådan lösning kan beräknas medföra betydande kostnadsminskningar. Det viktiga i detta sammanhang är att åtkomsten till uppgifterna är begränsad, vilket är möjligt genom den tekniska utvecklingen. Skyddet för den enskildes integritet och datasäkerheten kan tillgodoses tillfredsställande även med denna tekniska utformning. Det bör ankomma på Riksförsäkringsverket att efter samråd med försäkringskassorna bedöma i vilken utsträckning lokalkontorens databaser skall lagras hos andra lokalkontor alternativt centralkontoren vid respektive försäkringskassa. Bestämmelserna i lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna hindrar inte att datorkraftstrukturen utformas på detta sätt.

6 Författningskommentar

6.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

18 kap.

21 §

I paragrafen regleras bl.a. vilka ärenden som skall avgöras av socialförsäkringsnämnd. Om ett beslut i ett sådant ärende överklagas av en enskild skall i första hand nämnden företräda den allmänna försäkringskassan i det ärendet. Paragrafen kompletteras därför med ett nytt *tredje stycke* som innebär att nämnden skall företräda försäkringskassan om försäkringskassan skall föra det allmännas talan i det överklagade ärendet. Nämnden har dock möjlighet att bemyndiga en tjänsteman vid försäkringskassan att företräda nämnden.

Bestämmelsen om nämndens rätt att företräda försäkringskassan gäller även för de fall då en socialförsäkringsnämnd avgjort en fråga i enlighet med vad som föreskrivs i andra författningar än lagen om allmän försäkring.

20 kap.

13 §

Ändringen i *andra stycket* innebär att även för den allmänna försäkringskassan skall överklagandetiden vara två månader från dagen för beslutet. Detta får dock endast betydelse för beslut av länsrätt, eftersom försäkringskassan inte kan överklaga några andra beslut.

6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1517) om socialförsäkringsregister

3 §

Den sakliga ändringen i paragrafen är ett tillägg till bestämmelsen att ett socialförsäkringsregister kan få användas för viss handläggning i fråga om ersättningar för vilka annars lagen (1993:747) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna gäller. Tillägget innebär att sådan användning kan få ske förutom för utbetalning också för handläggning av ärenden om återbetalningsskyldighet. Ärenden om återbetalningsskyldighet är ärenden enligt 20 kap. 4 § lagen (1962:381) om allmän försäkring och ärenden enligt motsvarande bestämmelser i andra författningar inom socialförsäkringsområdet. Den tillåtna användningen omfattar såväl prövningen av återbetalningsskyldigheten som åtgärder för att driva in belopp vilka skall återbetalas. Samtidigt med tillägget har paragrafen ändrats redaktionellt i syfte att förbättra överskådligheten. Det föreslagna tillägget finns i punkten 5.

Övergångsbestämmelsen

Ändringsförslaget har kommenterats i avsnitt 5.1.

Socialdepartementet

Prop. 1995/96:128

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 januari 1996

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Hellström, Peterson, Thalén, Freivalds, Wallström, Persson, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Winberg, Uusmann, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Hedborg

Regeringen beslutar proposition 1995/96:128 Följändringar till reformen om tvåpartsprocess vid de allmänna förvaltningsdomstolarna samt vissa registerfrågor inom socialförsäkringsadministrationen.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler

Lag om ändring i 3 §
lagen (1994:1517) om
socialförsäkrings-
register